

Két kiállítás

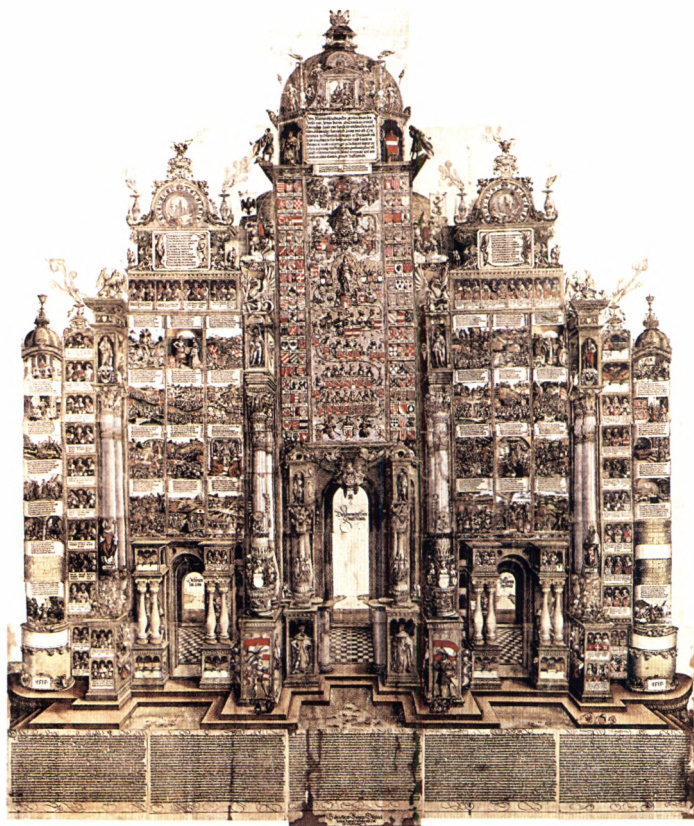
Miklósi Imre

Az elmúlt év őszén két olyan szenzációs kiállítás számíthatott a közönség kitüntetett érdeklődésére, amelyekről szakmai vonatkozásuk miatt lapunk hasábjain is meg kell emlékeznünk. Az egyiket Budapesten láthattuk, a másikat Bécsben.

Tíz Bambusz Csarnoka

Kínai könyv- és nyomtatástörténeti kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban

E kiállítás három termében több mint két évezredet átívelő időszak csodálatos darabjain ismerhettük meg a kínai könyvírás, majd könyvkészítés és könyvnyomtatás történetét az időszámítás előtti 5. századtól a 18. század végéig. Láthattunk teker-cselhető bambuszszalagokra – később papírra – mivesen írott szövegeket, ezeket a szalagokat a könnyebb kezelhetőség és olvashatóság érdekében később legyezőhajtással oldalakká alakították, majd a fejlődés egy további lépésében az így kapott testet az egyik hosszanti oldalán több helyütt átfúrták, és a lyukakon keresztülfűzött szállal létrehozták az immár egységes könyvtestet. Ezután már nem volt nehéz kitalálni, hogy a sérülékeny lapok védelmére a könyvtest elé és mögé a könyvtest lyukasztásához illeszkedően kilyuskasztott vékony falemezt vagy vastag bőrlemezt illesszenek, amelynek lyukain a könyvtest

fűzőszálát keresztülhúzva a táblákat is a könyvtesthez rögzítették.

Hasonlóképpen megnézhetjük azokat az ősi lenyomatokat, amelyek valamely befestékezett domborműről pacskolással kerültek a nyomathordozóra. Ezt váltotta fel, amikor kifejezetten a nyomtatás céljára metszettek ki a síkból kiemelkedő nyomóelemeket, vagyis nyomóformákat megjelenik a fametszet. Ebből fejlődött ki azonos méretű könyvoldalmi metszetek készítésével a táblakönyvnyomtatás. Ezt a nyomtatási formát importálják majd a papírkészítéssel együtt a 14–15. század fordulóján az oda eljutó kereskedők Európába.

Albrecht Dürer grafikáinak kiállítása a bécsi Albertinában

A legnagyobb osztrák grafikai gyűjteménynek otthont adó Albertina Palota teljes restaurációját és korszerűsítését pompás kiállítással ünnepelte meg a múzeum. Dürer grafikai életművének csaknem egészét úgy mutatták be, hogy az elkészült művek születését az első íróon- vagy krétavázlatoktól és részlettanulmányoktól a kinyomott fametszeti nyomon követhette a közönség.

Dürernek szoros kapcsolata volt korának új művészetével: a nyomtatással is. Erről tettek tanúságot részben azok az objektu-

Got hat sem gnad an im erhaigt
 Dam er zu frumkeit was genaigt
 Geschick zu ritterlichem sebers
 Darvun stund im sem mut vnd berg
 Das fing er an in seiner uigent
 Darin er wuchs mit grosser tugent

Das man die sache doch recht verstee
 Ein fürst im nam er zu der ee
 Die erblich tochter von Burgund
 Deshalb erdacht ein solichen fund
 Wie er sem linden erblich machte
 Der fürstenthumb mit frid vnd schlacht

Vor Terrauon hub sich ein not
 Dreysschen tausent pliben todt
 Mit wenig volks doch solchs geschach
 An seinen feinden da sich nach
 Das feld behielt er ritterlich
 Des ich im lob vnd eer vergich

Im krieg so er in gheldern fuert
 Dabey man noch sem manheit spuert
 Nanch ritterlichs plut verdros
 Wiewols sem widerfaul verdros
 Doch machte er sie pald stil vnd kam
 Das land genvaltighlich ein nam

Albrecht Dürer: Részlet Miksa császár diadalkapuja című fametszetéből

mok, melyeknek kartusaiban gyönyörű metszésű szövegsorokkal adta meg a mű címét, másrészt azok a sokemeles kompozíciói, ahol a fametszetek szedett szövegekkel társulva alkotnak egységes nyomóformát. Ezek közül – különlegességük miatt – a kiállítás két darabját szeretnénk kiemelni. Az egyik A nagy diadalkocsi (Miksa császár diadalkocsija)

45×222,8 centiméteres szalagot képező szövegillusztrált fametszet-kompozíciója, amelyet nyolc nyomtatott elemből úgy illesztettek össze, hogy azok tökéletes látványegységet alkotnak. A másik alkotás – amely búcsúztatja a látogatót a kiállítástól – a mai óriásplakátokra emlékeztető technikával összeillesztett 341×292 cm-es Miksa császár diadalkapuja.

A monumentális fametszet- és szövegnyomat-kompozíció kazetáiban kialakított 2:1 vagy 1:2:1 (2:3) arányú kép- és szövegdobozokban mondja el kegyurának, Miksa császárnak dicső tetteit. Mindkét alkotás Dürer fantasztikus kompozíciós készsége mellett csodálatot ébreszt a 16. század eleji nyomtatás és kikészítés tökéletes pontosságá iránt is.